

Handläggare: Håkan Serdén
Telefon: 08 - 508 01 114

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Miljöprofilområden - Miljöstadsdelar i världsklass

Remiss från kommunstyrelsen (KS-dnr 303-2772/2008)

Förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet utgör svar på skrivelsen

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Verner Stadthagen
administrativ chef

Håkan Serdén
kanslichef

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade i miljöprogrammet för åren 2008-2011 att erfarenheterna från Hammarby Sjöstad skall tas till vara och att två bostadsprojekt skall planeras för en tydlig miljöprofil. Dessa ska ligga i frontlinjen vad gäller kunskaper inom och tillämpning av miljöteknik och stadsutveckling i planering, byggande och förvaltning. I budgeten för år 2008 har Norra Djurgårdsstaden pekats ut som det ena av de två områdena. I en rapport föreslår miljöförvaltningen att det andra området bör utgöras av Lövholmen, del av stadsdelen Liljeholmen. Stadsledningskontoret föreslår i ett av kommunstyrelsen remitterat ärende att en miljöprofilering härutöver också ska genomföras inom stadens fastighetsbestånd i miljöprogramsområdena – däribland järvastadsdelarna. Förvaltningen har i huvudsak inget att erinra mot de i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande framlagda förslagen – däribland förslaget om att inrätta ett miljöprofilråd inom staden. Valet av miljöprofilområden synes väl avvägt och innehåller såväl områden med nyproduktion som sådana med befintliga fastighetsbestånd. Det behöver dock klargöras om miljöprofilen gäller alla byggnader som staden äger i miljöprogramsområdena eller om det är vissa områden som avses. Förvaltningen är vidare positiv till att miljöprofileringen inom järvastadsdelarnas miljöprogramsområden kommer att fokuseras på att ta fram koncept för energieffektiv renovering i olika typer av byggnader, energioptimering och förnyelsebar energi, men även avfallshantering. Här måste också de sociala aspekterna ägnas speciell uppmärksamhet.

Bilaga 1: Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2009-02-19

2: Miljöprofilområden, Miljöstadsdelar i världsklass 2008-11-21

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har för yttrande remitterat ett av stadsledningskontoret den 19 februari 2009 upprättat tjänsteutlåtande "Miljöprofilområden, Miljöstadsdelar i världsklass" med bilagd styrgruppsrapport. Utlåtandet har inom staden remitterats till stadsdelsnämnderna i Östermalm, Hägersten - Liljeholmen och Rinkeby – Kista samt till Trafik- och renhållningsnämnden, Fastighetsnämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Exploateringsnämnden, Miljönämnden, stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB. Härutöver har utlåtandet remitterats till Stockholms Handelskammare, Fastighetsägarna Stockholm och Stockholms byggmästarförening. Remisstiden sträcker sig till den 31 maj 2009.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i miljöprogrammet för åren 2008-2011 att erfarenheterna från Hammarby Sjöstad skall tas till vara och att två bostadsprojekt skall planeras för en tydlig miljöprofil. I budgeten för år 2008 har Norra Djurgårdsstaden pekats ut som det ena av de två områdena.

Miljöprofilområdena tjänar tre viktiga syften.

- Miljöprofilområdena skall befästa Stockholms position som en ledande huvudstad i klimatarbetet.
- Miljöprofilområdena skall stödja marknadsföringen av svensk miljöteknik.
- Miljöprofilområdena skall vara föregångare som utvecklar ny teknik som senare kommer allt bostadsbyggande i Stockholm till godo.

Stadsdirektören beslutade den 5 mars 2008 att tillsätta en styrgrupp med förvaltningscheferna för Miljöförvaltningen, Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Trafikkontoret, stadsdelsförvaltningarna i Hägersten-Liljeholmen och Östermalm samt en representant från Stadsledningskontoret. Uppdraget innebar att styrgruppen skulle

- föreslå ett andra område utöver Norra Djurgårdsstaden,
- ta fram ett förslag till miljöprofil samt en projektbeskrivning av hur det fortsatta arbetet, d.v.s. genomförande, skulle bedrivas.
- Projektbeskrivningen skulle innehålla bl.a. beskrivning av miljöprofilen, val av tillkommande område, organisation, tidschema, m.m.

Styrgruppens förslag, d.v.s. projektbeskrivningen, avrapporterades i november 2008 till stadsdirektören.

Styrgruppens förslag

- Lövholmen, del av stadsdelen Liljeholmen, ska (med reservationer angående möjligheten att hitta alternativa placeringar för Cementa) tillsammans med det redan beslutade området Norra Djurgårdsstaden utgöra två särskilt miljöprofilerade stadsdelar som ska ligga i frontlinjen vad gäller kunnande inom och tillämpning av miljöteknik och stadsutveckling i planering, byggande och förvaltning.

- Visionen och det övergripande målet för Norra Djurgårdsstaden skall vara:
”Norra Djurgårdsstaden – En miljöstadsdel i världsklass”
- Visionen för Norra Djurgårdsstaden föreslås konkretiseras av följande tre övergripande mål.
 - *År 2030 är Norra Djurgårdsstaden fossilbränslefri*
 - *År 2020 understiger CO₂-utsläppen 1,5 ton per person (CO₂-ekvivalenter)*
 - *Norra Djurgårdsstaden är anpassad till kommande klimatförändringar*
- Exploateringsnämnden ges i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram de specifika operativa mål som ska tillämpas i projektets olika etapper.
- Exploateringsnämnden ges i uppdrag att inrätta ett beredande och samordnande råd för det fortsatta genomförandet av projektet Norra Djurgårdsstaden bestående av närmast berörda förvaltningar och bolag. Arbetet ska drivas i enlighet med stadens principer för Stora projekt.
- Lämplig projektorganisation för miljöprofilarbetet för Lövholmen får avgöras efter det att projektets genomförande i övrigt klarlagts.
- Staden ska i sin samordningsroll verka för att statliga eller internationella miljörelaterade investeringsstöd mm kan komma byggherrar och övriga aktörer till del genom en aktiv omvärldsbevakning samt delta i miljörelaterade internationella och nationella utvecklingsprojekt.
- Samtliga byggherrar inom områdena skall åta sig att tillse att alla leverantörer av ny miljöteknik medverkar i marknadsföringen av områdena.
- Informations- och kommunikationsinsatserna inom projektet Norra Djurgårdsstaden inbegripet en lämplig lokal härför ska prioriteras särskilt.
- Berörda förvaltningar ges i uppdrag att redovisa de särskilda resurser som krävs för genomförande och uppföljning av arbetet med miljöprofileringen.
- Om Lövholmen inte kan komma ifråga som ett miljöprofilområde hemställer gruppen om förnyat uppdrag att föreslå ett nytt andra område
- Rapporten (bilaga 1) pekar ut följande fem fokusområden:
 - Energianvändning
 - Transporter
 - Klimatanpassning
 - Kretslopp
 - Livsstilfrågor

Stadsledningskontorets förslag – Ett tredje miljöprofilområde

Efter att styrgruppen överlämnat rapporten har stadsledningskontoret med denna som grund redovisat förslag om miljöprofilering i ett tjänsteutlåtande daterat den 19 februari 2009. Kontoret ansluter sig till styrgruppens förslag och föreslår härutöver att en miljöprofilering också ska genomföras i stadens fastighetsbestånd inom Stockholms miljöprogramområden. De reinvesteringar som planeras i detta fastighetsbestånd beräknas under den närmaste femårsperioden uppgå till totalt 10 miljarder kronor. Dessa investeringar ska vara miljösmarta. Lösningar som innebär energieffektiviseringar och uppmuntrar till minskad vattenförbrukning ska sökas.

Förvaltningens synpunkter

Allmänt

Förvaltningen anser att det aktuella förslaget utgör en bra grund för det fortsatta arbetet med miljöprofilering av stadsdelar. Förvaltningen ser också positivt på att applicera miljöprofilstanken i delar av det existerande bostadsbeståndet, eftersom, totalt sett, den största miljöbelastningen kan knytas till det fastighetsbestånd som redan finns. Att visa hur befintliga hus kan tillämpa ny kunskap och teknik kan på ett värdefullt sätt ytterligare befästa stadens roll som Europas miljöhuvudstad. Det behöver dock klargöras om miljöprofilen gäller alla byggnader som staden äger i miljonprogramsområdena eller om det är vissa områden som avses. Utöver energi-effektiviseringar och minskad vattenförbrukning bör även miljöanpassad och effektiv avfallshantering uppnås.

För att tydliggöra miljöprofilsområdenas roll som en integrerad del i stadens trafiksystem är det nödvändigt att planering av de övergripande trafiksystemen, inom och i anslutning till områdena, samordnas med övrig infrastrukturplanering som regionens aktörer bedriver. Detta är inte minst viktigt vid åtgärder inom järvtadsdelarnas miljonprogramsområden, vilka berörs av det nu pågående E18-projektet, Förbifart Stockholm och tvärspårvägens sträckning genom stadsdelsområdet. Trafikkontoret är samordnande för stadens roll i den regionala trafikplaneringen.

Vid sidan av de specifika fokusområdena och ansträngningarna för att nå extraordinära resultat inom de nämnda miljöprofilområdena, är det givetvis också viktigt att en lång rad redan etablerade krav inom hälso- och miljöanpassat byggande tillämpas även här. De nationella riktlinjer för miljöanpassat byggande som byggbranschens kretsloppsråd och Miljöstyrningsrådet håller på att ta fram kan bli en bra utgångspunkt i det fortsatta arbetet.

Beredande och samordnande råd

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget att inrätta ett beredande och samordnande råd, som fortsättningsvis benämns miljöprofilråd.

Staden håller på att ta fram en gemensam struktur för hur stora projekt bör organiseras och drivas. Enligt förslag som nu diskuteras ska varje projekt ha en styrgrupp med representanter från alla berörda förvaltningar och bolag. Syftet är att få en effektiv styrning av stora projekt med bred förankring i staden. Förvaltningen förutsätter att projektspecifika styrgrupper kommer att finnas för alla tre miljöprofilområdena och vill betona att det är i respektive projekts styrgrupp som miljöprofilarbetet, liksom projektet i övrigt, har sin formella styrning. Det beredande och samordnande miljöprofilrådet kompletterar projektens styrgrupper och bör ge förutsättningar för att samordna gemensamma miljöfrågor inom de tre miljöprofilområdena. Erfarenheter av ny miljöteknik och nya planeringsstrategier kan härigenom tillvaratas och spridas från de berörda miljöprofilområdena till andra projekt inom staden.

Exploateringskontoret har under hand förklarat sig berett att ta på sig ansvaret att initiera och etablera det samordnande och beredande rådet. Kontoret avser att kalla till ett möte med närmast berörda förvaltningar för att ta beslut om organisation och arbetssätt. Målsättningen är att etablera miljörådet före sommaren 2009.

Val av miljöprofilområden

Förvaltningen har inget att erinra mot det föreslagna valet av miljöprofilområden. Det är bra med satsningar som avser både befintlig bebyggelse och nybyggnation. Likaså är det en fördel att områden där staden äger marken och områden där andra aktörer äger marken finns representerade i detta arbete. Genom att även lyfta fram stadens miljonprogramsområden kommer även miljöprofilarbetet även att omfatta järvastadsdelarna. Enligt förvaltningens uppfattning blir härigenom valet av miljöprofilområden väl avvägt. Allrahelst som miljöprofilarbetet mycket väl överensstämmer med intentionerna i Vision Järva 2030 och lämpligen kan integreras i arbetet med att förverkliga dessa planer.

Program för miljöprofilering

Berörda tekniska fackförvaltningar har påbörjat en inventering av vilka utredningar, informationsinsatser och investeringar som är möjliga för staden att söka medel för från regeringens Delegation för hållbara städer. Delegationen har avsatt medel för insatser som berör såväl nyproduktion som renovering. Staden planerar att söka medel både för miljöprofileringen av Norra Djurgårdsstaden och för miljöarbetet inom miljonprogramsområdena inom järvastadsdelarna. Exploateringskontoret kommer att samordna ansökan för Norra Djurgårdsstaden. Miljöförvaltningen samordnar den ansökan som berör järvastadsdelarnas miljonprogramsområden. Där kommer fokus att vara att ta fram koncept för energieffektiv renovering i olika typer av byggnader, energioptimering och förnyelsebar energi, men även avfallshandling. Här måste också de sociala aspekterna ägnas speciell uppmärksamhet. Förberedande diskussioner pågår mellan miljöförvaltningen och Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning om att samarbeta kring detta och att söka medel härför från Delegationen för hållbara städer, vilken Det bör vidare framhållas att under den närmaste femårsperioden kommer stadens bostadsbolag att reinvestera i miljonprogramsområdena för motsvarande 10 miljarder kronor – åtgärder som härigenom ska ges en miljöprofil. En gemensam programpunkt som båda ansökningar föreslås innehålla är utveckling av uppföljnings- och utvärderingssystem där KTH kommer att delta.

Resurser

För att lyckas med miljöprofileringen krävs att resurser avsätts. Förutom investeringsstöd för miljöinsatser i miljöprofilområdena behöver berörda förvaltningar även andra resurser för att kunna delta på bästa sätt i utvecklingen och uppföljningen av miljöprofilområdena.
